

Κωστής Παλαμάς

Η φλογέρα του Βασιλιά

Κωστής Παλαμάς
Η φλογέρα του Βασιλιά

Ο Κωστής Παλαμάς (Πάτρα, 13 Ιανουαρίου 1859 - Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 1943) ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, ιστορικός και κριτικός της λογοτεχνίας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, με σημαντική συνεισφορά στην εξέλιξη και ανανέωση της νεοελληνικής ποίησης.

Η Φλογέρα του Βασιλιά, το αριστουργηματικό ποιητικό έργο του Κωστή Παλαμά, είναι ένα έργο επικό, που προσπαθεί μέσα σε σκληρούς και δίσεκτους χρόνους (είχε ήδη συντελεστεί η εθνική τραγωδία του 1897) να ξυπνήσει το ηρωικό ιδεώδες. Στόχος της λυρικής αυτής σύνθεσης είναι το ξεσκλάβωμα των αλύτρωτων περιοχών, των περιοχών πέρα από τη Θεσσαλία.

ΠΕΡΙΕΧΌΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο ΓΙΟΣ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΧΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΤΟΥ ΠΑΛΛΗ ΠΟΥ ΧΡΟΝΙΑ ΔΟΥΛΕΥΕ ΤΟΥΣ
ΑΨΕΓΑΔΙΑΣΤΟΥΣ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΥΣ ΤΗΣ
ΙΛΙΑΔΑΣ ΑΦΙΕΡΩΝΩ ΤΟΥΣ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟΥΣ
ΤΗΣ ΦΛΟΓΕΡΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ
ΑΘΗΝΑ Α΄. ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1909
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σβυσμένες όλες οι φωτιές οι πλάστρες
μεσ' στη Χώρα.
Στην εκκλησιά, στον κλίβανο, στο σπίτι,
σταργαστήρι,
παντού, στο κάστρο, στην καρδιά,
ταποκαΐδια, οι στάχτες.
Πάει κι ο ψωμάς, πάει κι ο χαλκιάς, πάει
κ' η γυναίκα, πάνε
τα παλληκάρια, οι λειτουργοί, και του
ρυθμού οι τεχνίτες,
του Λόγου και οι προφήτες.
Τα χέρια είναι παράλυτα, και τα σφυριά
παρμένα
και δε σφυροκοπά κανείς τάρματα και
ταλέτρια,
κ' η φούχτα κάποιου ζυμωτή λίγο σιτάρι
αν κλείση,
δε βρίσκει την πυρή ψυχή ψωμί για να το
κάμη. [10]
Κι από κατάκρυα χόβολη μεστή η γωνιά,
κι ακόμα
και πιο πολύ από τη γωνιά που του
σπιτιού η καρδιά είναι,
κακοκατάντησε η καρδιά του ανθρώπου.
Κρίμα. Κρίμα.
Σκοτεινό ρέπιο κ' η εκκλησιά, και δίχως
πολεμήστρες
το κάστρο, και χορτάριασε κ' έγινε
βοσκοτόπι.
Κι ο μέγας Έρωτας μακριά, και ειν'
άβουλος ο άντρας
κι άπραχτος, και στο πλάϊ του χαμοσυρτή
η γυναίκα
κυρά της έχει τη σκλαβιά και δούλο της
το ψέμα.

Σβυσμένες όλες οι φωτιές οι πλάστρες
μεσ' στη Χώρα.
Τραγούδι των ηρώων ! Εμπρός, τραγούδι
των ηρώων ! [20]
Απάνου από ταπόσταχτα, άναψε, ω φλόγα,
λάμψε.
Κανένα χέρι δε θα ιδής απάνου σου
ναπλώσει,
να θρέψη σε, να ζεσταθή, να πάρη απ' το
θυμό σου,
να σπείρη σε στην εκκλησιά, στον
κλίβανο, στο σπίτι,
να σε φωλιάση στην καρδιά, στο κάστρο,
σταργαστήρι.
Φλόγα, εσύ τότε αβοήθητη κ' έρμη εσύ
φλόγα, κρύψου,
και κάμε τη μνημούρι σου τη στάχτη, και
μη σβύσης !
Γιατί θα ρθη κάποιος καιρός, και κάποια
αυγή θα φέξη,
και θα φυσήξει μια πνοή μεγαλοδύναμη·
άκου !
Από ποió στόμα ή από ποió χάος θα χυθή ;
Δεν ξέρω. [30]
Μπορεί από την ανατολή, μπορεί κι από
τη δύση,
ποιος ξέρει μην απ' το βοριά, μην απ' τα
μεσημέρια·
τάχα θα βγη απ' τα τάρταρα, για θα
ριχτή από τάστρα;
Δεν ξέρω· ξέρω πως θα ρθεί, και με το
πέρασμά της,
μέγα και θείο και μυστικό κι αξήγητο, θα
σκύψουν
οι κορφές όλες, οι φωτιές θα ξαναδώσουν
όλες.

Στην εκκλησία, στον κλίβανο, στο σπίτι,
σταργαστήρι,
στο κάστρο, στην καρδιά, παντού,
σταποκαΐδια, απρίλης!
Και σα θεών αγάλματα θαματοουργά
πλασμένα
να ηχολογάνε μουσικά, σαν τα φυλή ο κυρ
Ήλιος, [40]
και σα χλωρά ισκιερόδεντρα που δεν τους
απολείπουν
ζαχαροστάλαχτοι καρποί χειμώνα
καλοκαίρι,
να ! να ! ο ψωμάς, και να ο χαλκιάς, να
και η γυναίκα, να τα,
τα παλληκάρια, οι λειτουργοί, να του
ρυθμού οι τεχνίτες,
του Λόγου να οι προφήτες !
Κι όταν τριγύρω σου οι φωτιές ανάψουν
πάλε οι πλάστρες,
ξαναζωντάνεψε και εσύ και ρίξου, ω
φλόγα, ω φλόγα,
και κύλησε και πέρασε στα διάπλατα της
χώρας,
και στης ψυχής ταπόβαθα, και πλάσε τα
και ζήσ' τα,
γιομάτα ροδοκόκκινα παιδιά τα
καρδιοχτύπια, [50]
και πλάσε τους και ζήσε τους κάποιους
καημούς πατέρες,
και κάποιες γνώμες πλάσε τις και ζήσε
τις μητέρες,
και κάμε αδέρφια τα όνειρα και τα έργα !
Εμπρός, τραγούδι !
Σβυσμένες όλες οι φωτιές, τραγούδι των
ηρώων !

30 του Οχτώβρη 1902.

Ο ΓΙΟΣ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Έβγαλε διάτα ο Κρούταγος,^[1] της
Βουλγαριάς^[2] ο τσάρος.
Δίνει στους δούλους λευτεριά και στους
ξενιτεμένους
δίνει πατρίδα· ανάθεμα στο σκλαβωτή,
στον Κρούμο !
Είκοσι χρόνους λιώνανε στάχαρα ξένα, κ'
οι άντρες
γέρασαν, άντρες γίνηκαν οι νιοί,
λεβέντες τώρα
και τα παιδιά, μητέρες οι παιδούλες. Όλα
φεύγουν.
Τρισάθλια τα γεράματα, κακόμοιρα τα
νιάτα
που ανθούνε και καρπίζουνε στα ξένα,
σκλαβωμένα.
Μα τώρα αλλάξαν οι καιροί: τον Κρούμο η
γη τον τρώει,
στην^[3] Πόλη τώρα Θεόφιλος ο συνετός
ορίζει· [10]
τώρα του Κρούμου το σπαθί κρέμεται και
σκουριάζει.
Έβγαλε διάτα ο Κρούταγος, της
Βουλγαριάς ο τσάρος.
Κοπαδιαστά περνάν, αργά· και οι δούλοι
αργά και οι ξένοι
πάνε. Ψηλάθε από θρονί ξαγναντευτής ο
τσάρος.
Και είναι γυναίκες με παιδιά και με
ραβδιά γερόντοι,
κι από το βαρύ φόρτωμα σκεβρώνεται και
γέρνει,
λεβέντη μου, ο καλόχτιστος ο τοίχος του
κορμιού σου,

κι είν' η παρθένα στη ντροπή και στα
ξεσκίδια μέσα.
Πείνα περνάν, αργά· και οι δούλοι αργά
και οι ξένοι
πάνε. Ψήλαθε, από θρονί, ξαγναντευτής ο
τσάρος.
Και είναι γυναίκες με παιδιά και με
ραβδιά γερόντοι,
κι από το βαρύ φόρτωμα σκεβρώνεται και
γέρνει.
λεβέντη μου, ο καλόχτιστος ο τοίχος του
κορμιού σου,
κι είν' παρθένα στην ντροπή και στα
ξεσκίδια μέσα.
Πείνα περνά και δυστυχιά και γύμνια και
τρομάρα.
Κ' οι ολόδροσοι της ομορφιάς ανθοί από
το λιοπύρι [20]
σκληρά καμένοι της σκλαβιάς και
χοντροδουλευτάδες
οι αρχόντοι, παραλλάματα^[4] κι από την
κακοπάθεια.
Ρόδα κι αν είχε ο σκλαβωτής, για τους
δικούς του τα είχε,
και μόνο τα τριβόλια του πάντα έννοιωθε
κι ο σκλάβος.
Κι ο ήλιος^[5] πώς τους φλόγιζε χωρίς να
τους ζεσταίνει,
κ' εσύ, ίσκιε, πώς τους πάγωνες χωρίς να
τους δροσίζης !
Κι όλο περνάν, κι όλο περνάν οι
σκλαβωμένοι εμπρός του,
και πότε αναστενάζουνε και πότε
αχνογελάνε,

και σμίγουν πόνος της σκλαβιάς κ' ελπίδα
της πατρίδας
μέσα στ' αναστενάσματα και μέσα
σταχνογέλια. [30]
Κάμετε ακόμα υπομονή και πάρτε ακόμα
δρόμο,
και κάτω απ' άλλους ουρανούς άλλη γη
θα πατήστε,
θα κόψετε τα τριαντάφυλλα, θα σας
ζεστάνη η ζέστα
του ηλιού σαν κόρφος μητρικός, θα
ρουφήχτε μάννα
το δρόσος ! Πάσαν ομορφιά, Πατρίδα, εσύ
την έχεις.
Ειδωλολάτρης άκαρδος ο Κρούταγος, ο
τσάρος.
Ψες είταν που το Μανουήλ, τον άγιο το
Δεσπότη,
μαρτυρικό του φόρεσε στεφάνι του
Δεσπότη.
Μα τώρα η χάρη του Θεού σα να τον έχη
αγγίξει,
μέρεψε και το χαίρεται κρυφή χαρά του,
που είναι [40]
της λευτεριάς ο μοιραστής, τάχαρου
σκλάβου κόσμου
προσκύνημα. Μπρος του περνάν και
γονατάν και σκύβουν.
Μόν' ένας, μπρος του σαν περνά, δε
γονατά, δε σκύβει. [6]
Δράκος δεν είναι στο κορμί, στα χρόνια
δεν είν' άντρας,
ψες ήταν που παιγνίδιζε με τα παιγνίδια
αγόρι·

νατος ! Ψηλός και αλύγιστος κ' ευγενικός
και ωραίος,
και στρατοκόπος ξέγνοιαστος, λεβέντης
γαυριασμένος, ^[7]
κ' η φορεσιά του αρχοντικιά, κ' αυγερινή
του η όψη,
και χρυσαῖτοί ολοτρόγυρα του σάκκου
του κεντίδια.
Τον αγναντεύεις και νογάς, πως δεν το
ξέρει εκείνος [50]
το σκύψιμο του δουλευτή, καθώς το
ξέρουν οι άλλοι,
τον αγναντεύεις, και νογάς, καθώς
ολόανθος είναι,
πως δεν τον ήρπε πουθενά να τον πυρώση
ο ήλιος.
Στου ηλιού την πύρη δούλευαν για κείνον
οι άλλοι κ' οι άλλοι,
και φτωχοντύνονταν γι' αυτόν, για να τον
έχουν πάντα
ντυμένο στα λαμπριάτικα, και σα να
καρτερούσαν
απ' αυτόν και το κύλισμα της πέτρας και
το ανάστα.
Στη λεβεντιά του πέτεται κι ας είναι με
τους σκλάβους.
Δε λες πως πάει στον τόπο του ραγιάς
από τα ξένα,
λες από πόλεμο γυρνά και θρόνος τον
προσμένει. [60]
Μόνος αυτός δε γονατά, μόνος αυτός δε
σκύβει.
Κι ο βασιλιάς ξεφνίζεται, ρωτά· — Ποιός
είν' εκείνος

που δε με προσκυνά, ποιός είναι; — Είναι
της χήρας
ο γιος, μονόκλωνος βλαστός. — Για φέρτε
τον μπροστά μου.—
Σαν έρθη από βροχόνερο μανιωμένο
ποτάμι
και πλημμυρίση και χυθη και πελαγώση ο
κάμπος
και συνεπάρη τα δεντρά και τα σπαρτά
σκεπάση,
κι οπόχει την καλύβα του κατάμεσα του
κάμπου
ξυπνώντας νύχτα, ανέλπιστα, βουϊτό
χαμού γρικήση
και δεν μπορεί να πάη μπροστά και μήτε
πάει και πίσω, [70]
γιατί μπροστά είναι κύματα και ρέματα
είναι πίσω,
και αχνίζει και βουβαίνεται και τρέμει και
απομένει,—
στου λυτρωμού την πόρτα ομπρός όμοια
ο λαός ο σκλάβος
αχνίζει και βουβαίνεται και τρέμει και
απομένει.
Απάντεχο το μπόδισμα του ακριβογιού
της χήρας !
Και δεν μπορεί να πάη μπροστά, γιατί του
λείπει εκείνος,
και πίσω ανήμπορος να πάη, γιατί η
σκλαβιά είναι πίσω.
Κι ακούστηκε πνιχτή φωνή: «Μπω ! μπω !
καημένα αδέρφια,
ο κανακάρης κι ο ακριβός δε θα γυρίση
πίσω.
Στου βούργαρου τη δούλεψη θα φάη τα
νιάτα, οϊμένα !» [80]

Η μάννα του σωριάζεται σαν
αστραποκαμένη,
κι ακούς αναστενάσματα και
ουρλιάσματα σπαράζουν
ταυτιά, γροθιές τεντώνονται και
σφίγγονται και δέρνουν
τάδειο, και ξεχωρίζονται τα χέρια και
σπαράζουν
και ξερριζώνουν τα μαλλιά, και μύριες
ματιές πέφτουν
προς το θρονί του Κρούταγου και
γγίζουνε τον τσάρο,
βουβά παρακαλώντας τον και σαν
απελπισμένα.
«Δε θέλουμ', ^[8] εμείς λεύτεροι, κι ο νιος
μακριά μας δούλος,
κάλλιο να φαν τα σίδερα για πάντα τη
ζωή μας !»
Κ' έπιασε ο λόγος ο γοργός κι άπλωσε
πέρα ως πέρα. [90]
Έτσι τα κύματα ο βοριάς τό 'να πα
στάλλο απλώνει:
«Παρά μακριά του λεύτεροι, κάλλιο μαζί
του σκλάβοι !»
Ποιός είναι ο γιος της χήρας, ποιός, ο
μοσκαναθρεμμένος,
προσκυνητάρι ενός λαού κ' ενός λαού
λαχτάρα,
κι αν τον κρατήσει ο Κρούταγος, και τι
κακό θα κάμη ;
(Κόψε, κιθάρα μου επική, το δρόμο σου,
και πάρε
το μονοπάτι ενός καιρού προτήτερου, και
τράβα)

* * *

Είτανε μέρα θερισμού, μεσημεριού ώρα
είταν,
ο κάμπος ο κατάσπαρτος μόλις
γλυκοσαλεύει,
σαν ένα κοίμισμα παιδιού ξανθότατου
στην κούνια. [100]
Το κόψανε για μια στιγμή το θέρισμα κ' οι
αργάτες
και δεν ακούγεται λαλιά και δε γρικιέται
γούζλα, [\[9\]](#)
της μέρας είναι η ζωγραφιά, της νύχτας
η γαλήνη.
Τα περιστέρια ταιριαστά φωλιάζουν και
κοιμούνται
και κάποια σα χιονόβολα που δεν τα
λιώνει η φλόγα.
Μες στα χωράφια που και που και οι
παπαρούνες γέρνουν
στεγνές τις πορφυρόμαυρες θωριές τους
προς το χώμα,
σα να ζητάν από τη γη το δρόσος που δε
βρίσκουν,
κι από τη λαύρα στέκονται σωμένες οι
αγελάδες
με τα μεγάλα μάτια τους τα μαύρα που
γυαλίζουν, [110]
κι από μακριά σαν πλάσματα φαντάζουνε
πετρένια
κι από το διάβα του καιρού
μαυροκιτρινισμένα.
Τον ίσκιο τους ανώφελο ξαπλώνουν τα
πλατάνια
και σα να καρφωθήκανε τα φύλλα στα
κλαδιά τους.

Στυλώνει ο ήλιος τη ματιά, ματιά πυρή
φειδίσια,
τη γη, το μυριοπλούμιστο πουλί, για να
βασκάνη·
και κάθε τι καλό, γερό, και λυγερό και
μέγα,
σωπαίνει και ονειρεύεται και δένεται από
μάγια.
Να πάρη λίγη ανάπαψη δεν πρόφτασε και
η χήρα,
στον τόπο της αρχόντισσα και στη
σκλαβιά θερίστρα, [120]
και τρέμει, και σηκώνεται, και τρέχει στο
παιδί της.
Μαραζωμένος ο άντρας της από την
καταφρόνια,
και απόμενε με το παιδί, μονάκριβο
βλαστάρι.
Κρεββάτι λευκοπράσινο, κι όσο να πάψη
ο θέρος,
του στρώνει για να κοιμηθή, με κάποια
χλόη σα θάμα
μέσα στη βράση, και μ' ανθούς που σα να
ξεψυχούσαν,
κάτου από δάφνης ίσκιωμα, στο ρίζωμα
της δάφνης.
Μα είναι κοντούλι το δεντρί, και να !
ψηλώνει ο ήλιος
κ' οι αχτίδες του κατάσταυρα το αγόρι
της χτυπάνε·
και ταγναντεύει· πααίνοντας για να το
πάρη, βλέπει [130]
κάτι σα μέγα σύγνεφο που
γοργοχαμηλώνει,
και παίρνει και ζυγιάζεται ισ' απάνου από
το βρέφος,

και να το κρύψη πολεμά και να το πάρη
του ήλιου
κοιμίζοντάς το πιο βαθιά στην πυκνεράδα
του ίσκιου.
Ξαφνιάζεται και λαχταρά και ξεφωνίζει η
χήρα.
Δεν είναι μέγα σύγνεφο, δεν είναι αχνού
μαυρίλα.
Νατος ! αϊτός κυνηγητής, αϊτός
καμαρομύτης,
με τα τετράπλατα φτερά, τα κλαδωμένα
πόδια,
και το κορμί το παρδαλό, το κίτρινο,
άσπρο, μαύρο.
Στης γυναικός τανάκρασμα τρέχουν κι
ακόμα τρέχουν [140]
θερίστρες, θεριστάδες, λαός, από παντού
κ' οι αργάτες,
κι ανάφτουν πετροπόλεμο να διώξουν
ταγριοπούλι,
και ταγριοπούλι φεύγει μια και μια
ξανασιμώνει,
κ' εφτά φορές το κυνηγάν κ' εφτά φορές
γυρίζει
πάνου απ' τον ύπνο του παιδιού, ναπλώση
τα φτερούγια.
Και να ! ένας γέρος δουλευτής που
κάτεχε από μάγια
κι από μαντέματα έννοιωθε, πρόβαλε και
είδε και είπε:
«Μεγάλη η χάρη του Θεού και δόξα
στόνομά του
κι ο σταυραϊτός είναι σταλτός από το
θέλημά του.
Τον ερχομό της άνοιξης μας δείχνει το
λελέκι, [150]

κ' εσύ, χυνόπωρο, μας λες η κυκλαμιά
πως ήρθε,
μας λέει τη μοίρα την τρανή κι ο αϊτός ο
μακρομάτης,
η κουκουβάγια όπου ακουστή τη συφορά
μηνάει,
το χελιδόνι όπου σταθή την ευτυχία
μοιράζει,
κι όποιον ισκιώση σταυραϊτός, αυτός θα
βασιλέψη».
Το λόγο δεν απόσωσε, κι άλλος το λόγο
παίρνει,
γραμματικός, πνεματικός των
περασμένων και είπε:
«Ακόμα δε σωθήκανε τα πεντακόσια
χρόνια,
που οι Βάνταλοι και οι Βάνταλοι χυθήκανε
του κόσμου,
τη Ρώμη διαγουμίζουνε, την Πόλη
φοβερίζουν.
Ο Γεζέριχος ρήγας τους, του Αττίλα
σταυραδέρφι, [160]
χυμάει, χτυπάει, σκορπάει, νικάει,
[\[10\]](#) καίει, σφάζει, ξολοθρεύει,
τασκέρι το βασιλικό το σφικτοκλεί, το
αδράχνει
στα ξόβεργα τα δυνατά, στα σιδερένια
βρόχια.
Κοπαδιαστά, μακρόσυρτοι περνάν από
μπροστά του
και οι σκλάβοι· από το ψήλωμα τους
βλέπει ο Γεζερίχος.
Ο Γεζερίχος πρόσταξε: «Σ' όλους φωτιά !
μαχαίρι !»

Και τον^[11] τζελάτη^[12] καρτεράν,
αραδιασμένοι οι σκλάβοι,
κ' ένα σκλαβάκι μοναχά δεν καρτερά,
κοιμάται,
κ' ενός αϊτού τα ολάνοιχτα φτερούγια το
σκεπάζουν. [170]
Κι ο Βάνταλος ξαφνιάζεται, καινούρια
διάτα βγάζει:
«Μη το πειράζετε το νιο το
γλυκοκοιμισμένο,
τόγραψε η Μοίρα βασιλιάς να στυλωθή σε
θρόνο».
Κι αντί μαχαίρι και φωτιά, την αγκαλιά
τού ανοίγει.
Κ' έστερξε ο λόγος, βασιλιάς θρονιάστηκε
και ο σκλάβος.
Κ' ήρθε και η μάννα, κ' έσκυψε προς το
παιδί της και είπε:
«Σου πρέπει, εσένα, αγάπη μου, βασιλικό
στεφάνι,
εσένα είναι πατρίδα σου τΑλέξαντρου η
πατρίδα,
του πιο μεγάλου βασιλιά, που του
Βουκέφαλου είταν
ο καβαλλάρης, κ' ύστερα του κόσμου ο
καβαλλάρης. [180]
Κ' είταν εσέ ο πατέρας σου χρυσού
δεντρού κλωνάρι,
και πέτρα εγώ σκοταδερή κορώνας
αγιασμένης.
Αίμα στις φλέβες σου κρατάς
αγιοκωσταντινάτο.
Το δέντρο των Αρσάκηδων κλώνια κι
ακόμα κλώνια

σε δύση και σ' ανατολή βασιλικά θα
σπείρη».
Κι ακόμ' αεροζυγιάζοταν ο αϊτός με τα
φτερά του.
Τέτοια δροσιά ζωντάνεψε καρδιές
μαραζωμένες,
κι ας έκαιε το μεσημερνό του θεριστή
λιοπύρι,
και τέτοια αυγή προφητικιά το
γλυκοχάραμά της
μέσα στο νου το ξάπλωσε τάχαρου
σκλάβου κόσμου. [190]
Τόρνιο το μακροφτέρουγο φτερούγιασε
και πάει,
όμως το μάγεμα έστεκε του ίσκιου του
για πάντα.
Κ' έτσι από κείνη τη στιγμή κι από τη
μέρα κείνη
το νιο τον είχαν κόνισμα και τόνε
προσκυνούσαν.
(Έβγα κιθάρα μου επική, μέσ' απ' το
μονοπάτι
που πήρες, κι ακολούθησε το δρόμο σαν
και πρώτα).
Και του μιλά κι ο Κρούταγος, της
Βουργαριάς ο τσάρος.
—Ποιός είσαι, εσύ ο περίφανος, [\[13\]](#) ο
αρχοντομαθημένος ;
—Ο γιος της χήρας είμ' εγώ, μονάκριβή
της κλήρα.
—Πες μου, και ποιός ο τόπος σου, πώς το
λέν το χωριό σου ; [200]
—Μακεδονίτης είμ' εγώ, και το χωριό μου
η Νίκη.